

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

GENEL KURUL

KARAR

MEHMET ŞENTÜRK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/13478)

Karar Tarihi: 25/7/2017

R.G. Tarih ve Sayı: 4/10/2017 - 30200

GENEL KURUL

KARAR

Başkan	: Zühtü ARSLAN
Başkanvekili	: Burhan ÜSTÜN
Başkanvekili	: Engin YILDIRIM
Üyeler	: Serdar ÖZGÜLDÜR Serruh KALELİ Osman Alifeyyaz PAKSÜT Recep KÖMÜRCÜ Nuri NECİPOĞLU Hicabi DURSUN Celal Mümtaz AKINCI Muammer TOPAL M. Emin KUZ Hasan Tahsin GÖKCAN Kadir ÖZKAYA Rıdvan GÜLEÇ Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör	: Özgür DUMAN
Başvurucu	: Mehmet ŞENTÜRK
Vekili	: Av. Güler ÇETİN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında kabul edilen hak sahipliğinin iptali nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 8/8/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

7. Anayasa Mahkemesi aynı konu ile ilgili olarak daha önce *Müslim Şentürk* (B. No: 2014/4930, 21/6/2017) başvurusunda adil yargılanma hakkının ihlaline karar vermiştir. Birinci Bölüm tarafından 19/7/2017 tarihinde yapılan toplantıda, verilecek kararın İkinci Bölümün yukarıda belirtilen söz konusu kararıyla çelişebileceği muhtemel olduğundan başvurunun Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görülmüş ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formları ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu 1971 doğumlu olup Kocaeli'nde ikamet etmektedir. Başvurucu, Kocaeli ili Gölcük ilçesi İhsaniye beldesi Denizevler Mahallesi Yılmaz Caddesi No: 1 adresinde bulunan 3466 parsel sayılı taşınmazın 203/340 payının malikidir. Diğer paydaş M.Ş.nin ise bu taşınmazda 137/340 payı bulunmaktadır. Taşınmaz 340,37 m² yüzölçümlü olup taşınmazın tapu kaydındaki vasfı ise "tarla"dır.

10. Anılan taşınmaz üzerinde iki iş yeri ve dört konut inşa edilmek üzere 27/6/1994 tarihinde yapı ruhsatı alınmıştır. Ancak inşa edilen binaya ilişkin yapı kullanma izni (iskân ruhsatı) alınmamıştır. Başvurucu tarafından başvuru formu ekinde ibraz edilen 20/5/1999 tarihli "Mahallede Oturma Aile Beyan Fişi" başlıklı belgede başvuru, "Kocaeli ili Gölcük ilçesi İhsaniye Mahallesi Yılmaz Caddesi No: 12" adresinde oturduğunu Mahalle Muhtarlığına beyan etmiştir.

11. 17/8/1999 tarihinde meydana gelen Kocaeli ili Gölcük ilçesi merkezli deprem nedeniyle başvuru maliki olduğu taşınmaz üzerindeki bina yönünden düzenlenen 10/9/1999 onay tarihli hasar tespit raporunda, anılan taşınmaz üzerinde bulunan yapının "enkaz" hâlinde olduğu tespiti yapılmıştır. Üç inşaat mühendisi tarafından düzenlenen raporda ayrıca taşınmazın "yeni inşaat" olduğu saptaması da yer almaktadır. Raporda aynı caddede bulunan 22, 24, 25, 26 ve 27 numaralı binaların da "yeni inşaat hâlinde" olduğu belirtilmiştir.

12. Başvurucu 15/11/1999 tarihli talep ve taahhütname ile 7269 sayılı Kanun hükümleri uyarınca inşaat yardımı yapılması talebinde bulunmuştur. Mahallî Hak Sahibi İnceleme Komisyonunca (Komisyon) yapılan incelemeden sonra 14/5/2000 tarihinde başvuru maliki kabul edilerek Yeniköy Kalıcı Konutları 4. Ada P2 Blok No: 3 adresinde bulunan konut başvuru tahsis edilmiştir.

13. Sonradan yapılan detaylı araştırma neticesinde, yıkılan yapının deprem sırasında inşaat hâlinde olduğu gerekçesine dayanılarak 24/4/2007 tarihli işlemle başvuru maliki iptal edilmiştir.

14. Başvurucu bu işleme karşı 29/5/2007 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Kocaeli Valiliği aleyhine Kocaeli 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde 7/5/1999 tarihinden beri anılan taşınmazda oturduğunu ileri sürmüştür.

15. Mahkeme yargılama sırasında 13/6/2008 tarihinde başvurucudan depremden önce binada oturduğunu gösteren elektrik, telefon, doğal gaz aboneliklerine ilişkin faturalarını ibraz etmesini istemiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 24/5/2007 tarihinde

başvurucuya gönderdiği yazıda, başvurucunun taşınmazının bulunduğu mıntıkadaki abonelerin deprem nedeniyle bilgisayar ortamında güncellenemediği bildirilmiştir. İhsaniye Belediye Başkanlığının (Belediye) tarihsiz yazısında ise başvurucuya ait binanın deprem nedeniyle yıkıldığı ve su abone listesine göre yapı kullanma izin belgesi alınmadan binanın iskân edildiği belirtilmiştir. Başvurucu, başvuru formu ekinde veya derece mahkemelerindeki yargılama sırasında deprem öncesi dönemde bu binaya ait elektrik, doğal gaz veya telefon aboneliği olduğuna ilişkin herhangi bir belge ise ibraz etmemiştir.

16. Başvurucunun delil tespiti talebi Gölcük Sulh Hukuk Mahkemesince kabul edilmiş, 7/11/2008 tarihinde başvurucunun paydaşlarından olduğu söz konusu taşınmazda delil tespiti kapsamında keşif icra edilmiştir. Keşif sonucu inşaat uzmanı teknik bilirkişi tarafından düzenlenen 10/11/2008 tarihli raporda, tespit konusu taşınmaz üzerinde dış duvarları tuğla ile örülmüş vaziyette bir barakanın mevcut olduğu belirtilmiştir. Raporda ayrıca, arsa üzerinde betonarme bir inşaat temelinin mevcut olduğu ve bu temele bağlı olan kolon filizlerinin demirlerinin bulunduğu da ifade edilmiştir. Bilirkişi, dosya içinde bulunan yapı ruhsatına göre daha önce bu taşınmaz üzerinde bir inşaatın mevcut olduğunu ancak deprem nedeniyle yıkıldığını belirtmiştir. Kadastro uzmanı teknik bilirkişinin 10/11/2008 tarihli raporunda ise taşınmazın tapudaki niteliğinin tarla olduğu, hâlihazırda taşınmaz üzerinde konut temeli ve bir adet natamam yapının mevcut olduğu bildirilmiştir.

17. Mahkemece 18/5/2011 tarihli kararla dava reddedilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Dosyanın incelenmesinden Kocaeli İli, Gölcük İlçesi, İhsaniye Beldesi, Denizevler Mahallesi, Yılmaz Caddesi No:1 adresinde bulunan konutunun 10/09/1999 tarihinde düzenlenen hasar tespit raporunda ağır hasarlı ve inşaat halinde olduğunun tespit edildiği, davacı tarafından bu tespite itiraz edilmediği, 14/05/2000 tarihinde davacının hak sahibi yapıldığı ve Yeniköy Kalıcı Konutlarından kendisine konut tahsisi yapıldığı, davacının binasının inşaat halinde olduğunun anlaşılması üzerine bahisle hak sahipliğinin iptaline ilişkin 24/04/2007 tarihli Hak Sahipliği İnceleme Komisyonu Kararının 07/05/1999 tarihinden itibaren söz konusu konutta ikamet edildiği ileri sürülerek iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Mahkememizin 13/06/2008 tarihli ara kararıyla davacıdan söz konusu yapıda oturduğuna dair elektrik, telefon, doğalgaz abonelikleri gösterir belge ve faturaların istenilmesi üzerine söz konusu konuta ilişkin deprem öncesi döneme ait faturalarının ibraz edilememiştir.

Uyuşmazlıkta; Mahkememizin 13/06/2008 tarihli ara kararıyla davacıdan söz konusu yapıda oturduğuna dair elektrik, telefon, doğalgaz abonelikleri gösterir belge ve faturaların istenilmesi üzerine söz konusu konuta ilişkin deprem öncesi döneme ait faturalarının ibraz edilemediği ve davacı tarafından konutun ağır hasarlı ve inşaat halinde olduğuna ilişkin 10/09/1999 tespiti itirazda bulunulmadığı dikkate alındığında, konutu deprem tarihinde inşaat halinde bulunduğundan hak sahibi kabul edilmesi mümkün olmayan davacıya sehven tanınan hak sahipliğinin geri alınmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Dava dilekçesine ekli 15/05/1999 tarihli Kandıra İlçesi, Bağıranlı Muhtarlığından alınan Nakil İlmühaberesinde davacının Gölcük İlçesi, Denizevler Mahallesi, Yılmaz Caddesi No:1/2'ye nakledileceği belirtilmekle birlikte sırf mülkiye amirine onaylatılmamış bu belge esas alınarak davacının söz konusu konutta ikamet ettiğinin kabul edilemeyeceği açıktır."

18. Bu karar Danıştay Ondördüncü Dairesinin (Daire) 27/11/2012 tarihli kararıyla onanmış, karar düzeltme istemi de Dairenin 1/7/2014 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

19. Nihai karar 4/8/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

20. Başvurucu 8/8/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. Mevzuat Hükümleri

21. 7269 sayılı Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Deprem (Yer sarsıntısı), yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman ve benzeri afetlerde; yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır."

22. 7269 sayılı Kanun'un 28. maddesinin birinci fıkrasının olay tarihinde yürürlükte bulunan hâli şöyledir:

"Bu kanundan faydalanmak suretiyle inşaat kredisi verilmesini ya da bina yaptırılmasını isteyenlerin, imar ve iskân Bakanlığınca yapılacak yardıma dair o yerde yapılan ilândan itibaren iki ay içinde mahallin en büyük mülkiye âmirine yazılı müracaatta bulunmaları ve taahhütname vermeleri mecburidir."

23. 7269 sayılı Kanun'un 29. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Yıkılan, yanan veya ağır hasara uğrayan veya uğraması muhtemel olan binalarla imar planları gereğince kamulaştırılmasında zorunluluk bulunan yerlerdeki binalarda oturan ailelere hak sahibi olmak şartıyla konut yaptırılır veya kredi verilir."

24. 7269 sayılı Kanun'un 40. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Bu Kanuna göre arsa olarak dağıtılan veya üzerinde bina inşa edilen taşınmaz mallar, hak sahiplerine borçlandırma senetleri imza ettirmek sureti ile verilir. Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca o yerde borçlandırmanın ilanı tarihinden itibaren Bakanlıkça kabul edilebilir mazereti dışında 2 ay içerisinde borçlanmalarını yapmayanlarla, borçlanmasını yapmış olmasına rağmen binayı Bakanlıkça mahallinde yaptırılacak duyurudan itibaren 45 gün içinde teslim almayanların hak sahipliği kendiliğinden sona erer."

Bu taşınmaz mallar üzerine, Türkiye Emlak Kredi Bankasının isteği ile, bu banka lehine, tapu dairelerince borçlandırma senetlerine dayanılarak, kanuni ipotek tesis olunur.

Konut ve konut inşaatı ve sair yardımlar için yapılacak borçlandırmalar faizsizdir. Dükkan ve fırın gibi yerler için yapılacak borçlandırmalar ise yıllık %4 (Yüzde dört) faize tabidir.

...

Borçlandırma bedelleri, konut, konut inşaatı, arsa ve sair yardımlarda en az 20 ve en çok 30; dükkan ve fırın gibi yerler için yapılan yardımlarda ise, en az 5 ve en çok 15 yılda ve eşit taksitler halinde tahsil edilerek fon hesabına yatırılır.

İlk taksit, ihaleli ve emanet işlerinde inşaatların bitirilip hak sahiplerine teslimi tarihinden itibaren iki yıl sonra, Evini Yapana Yardım Yönteminde ve orta hasarlı konut ve işyerlerinin onarımında ise son kredi diliminin hak sahibine ödendiği tarihten itibaren iki yıl sonra başlar.

Vadesinde ödenmeyen taksitlere dair borç, gecikilen her gün için yıllık % 5 gecikme faizi ile tahsil olunur. Vadesinden önce iki yıllık taksitten az olmamak kaydı ile mevcut borcu defaten ödeyen hak sahibinin borcu % 20 indirimine tâbi tutulur.

...

Üstüste üç yıl taksidini ödemeyenlerin borçları muacceliyet kesbedeceği gibi, borcun tamamı ödenmeden taşınmaz malların başkalarına satılması halinde de borcun tamamı muacceliyet kesbeder. Bu hükmün uygulanmasında maliyet bedelinden yapılan indirimler tekrar borca eklenmek suretiyle hesaba katılır. Özel afet kanunlarına göre yapılan binalar hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.

..."

25. 28/8/1968 tarihli ve 12988 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tespiti Hakkında Yönetmelik'in (Yönetmelik) 3. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmelikte yer alan 'Hak sahibi' deyimini, afetzedelerin, yıkılan veya ağır hasar gören binalarla olan mülkiyet ilişkilerini ve yeniden yapılacak binalardan veya verilecek inşaat kredisinden yararlanabilme durumlarını ifade eder."

26. Yönetmelik'in 4. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"a) Afet sebebiyle, kendilerine ait bulunan konutları yıkılan, yanan veya oturulamayacak derecede ağır hasar gören afetzede aileler,

...

Hak sahibi sayılırlar ve bu ailelere yeniden konut yapılır veya konut kredisi verilir."

27. Yönetmelik'in 14. maddesi şöyledir:

"Konut ve işyerlerine ilişkin mülkiyet rabitası sırasıyla, tapu senedi, tasarruf belgeleri, vergi kayıtları ve diğer resmi belge ve kayıtlarla tevsik olunur.

Bu belge ve kayıtların bulunmaması halinde mahalle veya köy muhtarlıklarından alınacak ilgili mülkiye amirine tasdik ettirilmiş ilmühabere istinat edilir."

2. Yargısal İçtihatlar

28. Danıştay Onbirinci Dairesinin 16/6/2008 tarihli ve E.2007/7561, K.2008/6677 sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanununun 29. maddesinde, yıkılan, yanan veya ağır hasara uğrayan veya uğraması muhtemel olan binalarda imar planları gereğince kamulaştırılmasında zorunluluk bulunan yerlerdeki binalarda oturan ailelere hak sahibi olmak şartıyla konut yaptırılacağı veya kredi verileceği, Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tespiti Hakkında Yönetmeliğin 3. maddesinde, bu Yönetmelikte yer alan 'hak sahibi' deyiminin afetzedelerin, yıkılan veya ağır hasar gören binalarla olan mülkiyet ilişkilerini ve yeniden yapılacak binalardan veya verilecek inşaat kredisinden yararlanabilme durumlarını ifade edeceği, 4. maddesinde, afet sebebiyle, kendilerine ait bulunan konutları yıkılan, yanan veya oturulamayacak derecede ağır hasar gören afetzede ailelerin hak sahibi sayılacağı ve bu ailelere yeniden konut yapılacağı veya konut kredisi verileceği, aynı Yönetmeliğin 14. maddesinde de, konut ve işyerlerine ilişkin mülkiyet rabitasının sırasıyla tapu senedi, tasarruf belgeleri, vergi kayıtları ve diğer resmi belge ve kayıtlarla tevsik olunacağı hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden, tabii afetler nedeniyle konut ya da işyerleri zarar görenlerin hak sahibi olabilmeleri için konut veya işyeri ile sahipleri arasındaki mülkiyet rabitasının sırasıyla, tapu senedi, tasarruf belgeleri, vergi kayıtları ve diğer resmi belge ve kayıtlarla kanıtlanması gerektiği, hasara uğrayan konutta fiilen oturma zorunlu olmamakla birlikte söz konusu konutun oturulabilir durumda olması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır."

29. Danıştay Onbirinci Dairesinin 5/7/2010 tarihli ve E.2008/907, K.2010/6186 sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un 29. maddesinde, yıkılan, yanan veya ağır hasara uğrayan veya uğraması muhtemel olan binalarla imar planları gereğince kamulaştırılmasında zorunluluk bulunan yerlerdeki binalarda oturan ailelere hak sahibi olmak şartıyla konut yaptırılacağı veya kredi verileceği, aynı bina içinde hak sahibi ebeveyn ile birlikte oturan evli kişilerin durumunun, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca bu konuda hazırlanacak yönetmelik gereğince takdir ve tespit edileceği, kendilerine ait olmayan arsa

veya arazi üzerine inşaat ruhsatı almaksızın bina inşa eden yapı sahipleri ile yer kayması, su baskını, kaya düşmesi ve benzeri sebeplerle imar planında yapı yapılması sakıncalı olarak belirlenen yerlerde ruhsatsız olarak yapılan yapıların sahiplerinin hak sahibi olarak kabul edilmeyeceği kurala bağlanmıştır.

...Bu Yasa hükmü uyarınca hazırlanarak yürürlüğe konulan Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tesbiti Hakkında Yönetmeliğin 3. maddesinde, hak sahipliğinin, afetzedelerin yıkılan veya ağır hasar gören binalarla olan mülkiyet ilişkilerini ve yeniden yapılacak binalardan veya verilecek inşaat kredisinden yararlanabilme durumlarını ifade ettiği, 4. maddesinin (a) bendinde, afet sebebi ile kendilerine ait bulunan konutları yıkılan, yanan ve oturulamayacak derecede ağır hasar gören afetzede ailelerin hak sahibi sayılacağı, bu ailelere yeniden konut yapılacağı veya konut kredisi verileceği belirtilmiş, 16, 17, 18 ve 19. maddelerinde hak sahibi niteliği taşıyanlardan talep ve taahhütname alınmasına ilişkin usul ve esaslara yer verilmiş, 21. maddesinin 2. fıkrasında ise, talep ve taahhütname verenler arasında, bu Yönetmelikte tespit olunan esaslara göre hak sahibi niteliğini taşımayanlar varsa, bunların gerekçeleriyle birlikte ayrı bir listede gösterileceğine işaret edilmiştir.

Aktarılan Yasa ve Yönetmelik hükümlerinin incelenmesinden, hak sahipliği çalışması yapılabilmesinin ön şartı olarak ilan edilen süre içerisinde talep ve taahhütname vermenin zorunlu olduğu, hak sahibi olabilmek için ise, ilgililerin kendilerine ait konutlarının afet nedeniyle yıkılmış veya oturulamayacak derecede ağır hasar görmesinin yeterli olduğu, fiilen oturma zorunlu bulunmadığı, **mülkiyet ilişkisinin ispatlanması ve hasar görmeden önce binanın oturulabilecek nitelikte bulunması durumunda, ilgililerin hak sahibi kabul edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.**

Hak sahipliğine ilişkin işlemin hukuki denetiminin yapılabilmesi için; deprem tarihinden önce davacının konutunun oturulabilecek (terk edilmemiş) nitelikte bulunup bulunmadığının tespiti gerekmekte olup, davacı tarafından ibraz edilen ve su tüketimine ilişkin olduğu anlaşılan Bingöl Belediye Başkanlığı tarafından düzenlenmiş "endekli kart dökümü" ile elektrik tüketimine ilişkin bulunan Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Bingöl Elektrik Dağıtım Müessesesi tarafından düzenlenmiş "yıllık enerji tüketimine" ilişkin belgelerde depremden hemen önceki tarih olan 10.4.2003 tarihine kadar davacının elektrik ve su tüketiminin bulunduğu ve davacının depremden önce hak sahipliği için başvurduğu konutta ikamet ettiği görülmektedir."

30. Danıştay Onbirinci Dairesinin 21/4/2010 tarihli ve E.2008/9086, K.2010/3491 sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un 29. maddesinde, "Yıkılan, yanan veya ağır hasara uğrayan veya uğraması muhtemel olan binalarla imar planları gereğince kamulaştırılmasında zorunluluk bulunan yerlerdeki binalarda oturan ailelere hak sahibi olmak şartıyla konut yaptırılır veya kredi verilir" kuralına yer verilmiş olup, yıkılan, yanan veya ağır hasara uğrayan binalardan ötürü hak sahibi olabilmek için, afet tarihi itibarıyla bu binaların ikamet etmeye elverişli bulunması başka bir ifadeyle inşaat halinde olmaması gerektiğinde duraksama bulunmamaktadır."

B. Uluslararası Hukuk

31. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarında, mülkiyet hakkının kapsamı konusunda mevzuat hükümlerinden ve derece mahkemelerinin bunlara ilişkin yorumundan bağımsız olarak "özerk bir yorum" esas alınmaktadır (*Depalle/Fransa* [BD], B. No: 34044/02, 29/3/2010 § 62; *Anheuser-Busch Inc./Portekiz* [BD], B. No: 73049/01, 11/1/2007, § 63; *Öneryıldız/Türkiye* [BD], B. No: 48939/99, 30/11/2004, § 124; *Broniowski/Polonya* [BD], B. No: 31443/96, 22/6/2004, § 129).

32. AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin mülkiyeti elde etme hakkını koruma altına almadığını kabul etmektedir (*Van*

der Mussele/Belçika [GK], B. No: 8919/80, 23/11/1983, § 48; *Slivenko ve diğerleri/Letonya* [BD] (k.k.), B. No: 48321/99, 23/1/2002, § 121; *Fener Rum Erkek Lisesi Vakfı/Türkiye*, B. No: 34478/97, 9/1/2007, § 52).

33. AİHM, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasının ancak müdahalenin Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin anlamı kapsamında bir "mülk" ile ilişkili olması durumunda ileri sürülebileceğini belirtmektedir. Buna göre alacak haklarını da içeren mevcut mülk veya mal varlığı yanında mülkiyet hakkının elde edilebileceği yönündeki en azından bir "meşru beklenti" de mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilebilir (*Kopecký/Slovakya* [BD], B. No: 44912/98, 28/9/2004, § 35; *Lihtenştayn Prensi Hans-Adam II/Almanya* [BD], B. No: 42527/98, 12/7/2001, § 83; meşru beklenti kavramının ilk defa geliştirildiği kararlar için bkz. *Pine Valley Developments Ltd ve diğerleri/İrlanda*, B. No: 12742/87, 29/11/1991, § 51; *Stretch/Birleşik Krallık*, B. No: 44277/98, 24/6/2003, § 35; *Pressos Compania Naviera S.A. ve diğerleri/Belçika*, B. No: 17849/91, 20/11/1995, § 31).

34. Bununla birlikte AİHM içtihatlarına göre temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece ulusal hukukta mülkiyet hakkı kapsamında savunulabilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (*Kopecký/Slovakya*, § 35; *Gratzinger ve Gratzingerova/Çek Cumhuriyeti*, [BD] (k.k.), B. No: 39794/98, 10/7/2002, § 69). İç hukukun ne şekilde yorumlanacağına ve uygulanacağına dair bir uyumsuzluk olduğunda ve bu bağlamda başvuru tarafından ileri sürülen iddiaların ulusal mahkemelerce kesin olarak reddedildiği durumlarda meşru bir beklentinin bulunduğu sonucuna varılamaz (*Kopecký/Slovakya*, §§ 50, 52; *Jantner/Slovakya*, B. No: 39050/97, 4/3/2003, §§ 29-33).

35. AİHM içtihatlarında sıklıkla -her ne kadar anlaşılabilir olsa da- basit beklenti ile daha somut nitelikte olması ve hukuki bir düzenlemeye ya da iç hukukta yerleşik ve istikrarlı bir yargı kararına dayanması gereken meşru beklenti arasındaki fark vurgulanmaktadır (*Kopecký/Slovakya*, § 52; *Bozcaada Kimisis Teodoku Rum Ortodoks Kilisesi Vakfı/Türkiye* (k.k.), B. No: 22522/03, 9/12/2008).

36. *Gratzinger ve Gratzingerova/Çek Cumhuriyeti* kararında, şarta bağlı taleplerin koşulların yerine getirilmemesi sonucu geçerliliğini yitirmesi durumunda "mülk" olarak nitelenmeyeceği belirtilmiştir (*Gratzinger ve Gratzingerova/Çek Cumhuriyeti*, § 69).

37. *Kopecký/Slovakya* kararına konu olayda, 12/2/1959 tarihinde başvuru babası yürürlükteki kanuna aykırı olarak altın ve gümüş sikke bulundurduğu gerekçesiyle hapis ve para cezası ile cezalandırılmış; altın ve gümüş sikkeler de müsadere edilmiştir. Ancak 1/4/1992 tarihinde, temyiz mahkemesi 1990 yılında çıkarılan bir yargı reformu çerçevesinde söz konusu kararı bütün sonuçlarıyla beraber ortadan kaldırmıştır. Başvuru bunun üzerine müsadere edilen altın ve gümüş sikkelerin iadesi istemiyle dava açmıştır. Derece mahkemeleri ise bu sikkelerin davalı idarede olduğunu ispat edemediği gerekçesiyle başvuru talebini reddetmiştir. AİHM, öncelikle başvuru mevcut bir mülkünün bulunmadığını belirlemiştir. Bunun ardından başvuru ihtilaf konusu sikkeleri geri alma hususunda meşru bir beklentisi olup olmadığı tartışılmıştır. Kararda, başvuru bu sikkeleri geri alabileceğine dair lehine icra edilebilir bir yargı kararının bulunmadığı vurgulanmıştır. Ayrıca AİHM'e göre başvuru, sikkeleri geri alabilmek için iç hukukta öngörülen bütün koşulları yerine getirmemiştir. Bu sebeple iç hukukta yeterli bir temele dayanmadığından somut olayda Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin uygulanamayacağı sonucuna varılmıştır (*Kopecký/Slovakya*, §§ 53-61).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

38. Mahkemenin 25/7/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

39. Başvurucu, inşaatın depremde önce tamamlandığını ve anılan konutta oturduğunu ileri sürmüştür. Söz konusu konuta taşındığına ilişkin nakil ilmühaberi sunan başvurucu, Belediye tarafından düzenlenen 28/12/1999 tarihli belgeden su aboneliğinin bulunduğu anlaşıldığını ifade etmiştir. Başvurucu, Belediye tarafından tanzim edilen diğer bir belgede yapı kullanma izni alınmadan konutta oturulduğu bilgisine yer verildiğinin altını çizmiştir. Başvurucu ayrıca mahalle muhtarınca verilen 2/9/1999 tarihli belgede başvurucunun konutta ikamet ettiğinin belirtildiğini vurgulamıştır. Faturaların ve Belediye kayıtlarının depremde zayi olması sebebiyle önceki döneme ait faturaları Mahkemeye sunmadığını öne süren başvurucu, mevcut olan diğer belgelerle inşaatın tamamlandığının ispatlanmasına rağmen hukuka aykırı olarak hak sahipliğinin iptal edildiğinden yakınmıştır. Başvurucu, hak sahipliğinin yedi yıl sonra iptal edilmesinde kamu yararı bulunmadığı gibi orantılılık ilkesinin ve adil dengenin de gözetilmediğini savunarak mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

40. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

41. Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün mülkiyetini kazanma hakkı -kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun- Anayasa'yla korunan mülkiyet kavramı içinde değildir. Bu hususun istisnası olarak belli durumlarda bir "ekonomik değer" veya icrası mümkün bir "alacağı" elde etmeye yönelik "meşru bir beklenti" Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir. Meşru beklenti; makul bir şekilde ortaya konmuş icra edilebilir bir alacağın doğurduğu, ulusal mevzuatta belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma ihtimalinin yüksek olduğunu gösteren yerleşik bir yargı içtihadına dayanan, yeterli somutluğa sahip nitelikteki bir beklentidir. Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece mülkiyet hakkı kapsamında ileri sürülebilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (*Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi*, B. No: 2012/636, 15/4/2014, §§ 36, 37).

42. Meşru beklenti objektif temelden uzak bir beklenti olmayıp bir kanun hükmü, yerleşik bir yargısal içtihat veya aynı menfaatle ilgili hukuki bir işleme dayalı beklentidir (*Selçuk Emiroğlu*, B. No: 2013/5660, 20/3/2014, § 28). Dolayısıyla Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma kapsamında olan meşru beklentiye dayalı mülkiyet hakkının tespiti mevcut hukuk sisteminde iddia edilen mülkiyet iddiasının tanınmasına bağlı olup bu tanım, mevzuat hükümleri ve yargı kararları ile yapılmaktadır (*Üçgen Nakliyat Ticaret Ltd. Şti.*, B. No: 2013/845, 20/11/2014, § 37). Bu çerçevede mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır (*Mustafa Ateşoğlu ve diğerleri*, B. No: 2013/1178, 5/11/2015, §§ 49-54).

43. Somut olayda 7269 sayılı Kanun hükümleri uyarınca başvurucuya verilen hak sahipliğinin iptal edilmesinden şikâyet edilmektedir. Başvurucunun mülkiyet hakkının bulunup bulunmadığının tespiti için öncelikle 7269 sayılı Kanun kapsamındaki "hak sahipliği"nin çerçevesinin ve niteliğinin ortaya konulması gerekmektedir.

44. 7269 sayılı Kanun deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman ve benzeri afetlerde yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımları

düzenlemektedir (bkz. § 21). Söz konusu Kanun'un 28. maddesinin birinci fıkrasının olay tarihinde yürürlükte bulunan hâline göre Kanun'dan faydalanmak isteyenlere -koşulları taşımak kaydıyla- ya inşaat kredisi verilmekte ya da doğrudan devlet tarafından bedeli karşılığında bina yapılmaktadır. Kanun'un 29. maddesinin birinci fıkrasında da yıkılan, yanan, ağır hasara uğrayan veya uğraması muhtemel olan binalarda oturan ailelere hak sahibi olmak şartıyla konut yaptırılacağı veya kredi verileceği hükme bağlanmaktadır. Kanun'un 40. maddesinde, hak sahiplerine verilen inşaat kredilerinin veya onlar için yaptırılan konutların bedellerinin ne şekilde tahsil edileceği detaylı bir biçimde açıklanmaktadır.

45. Hak sahibinin neyi ifade ettiği Yönetmelik'in 3. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre "hak sahibi" ifadesi "*Afetzedelerin, yıkılan veya ağır hasar gören binalarla olan mülkiyet ilişkilerini ve yeniden yapılacak binalardan veya verilecek inşaat kredisinden yararlanabilme durumlarını ifade eder.*" Yönetmelik'in 4. maddesinde, afet sebebiyle kendilerine ait konutları yıkılan, yanan veya oturulamayacak derecede ağır hasar gören afetzede ailelerin hak sahibi sayılacağı, bu ailelere yeniden konut yapılacağı veya konut kredisi verileceği düzenlenmiştir. Yönetmelik'in 14. maddesinde, konut ve iş yerlerine ilişkin mülkiyet rabtasının sırasıyla tapu senedi, tasarruf belgeleri, vergi kayıtları ve diğer resmî belge ve kayıtlarla tevsik olunacağı belirtilmiş; bu belge ve kayıtların bulunmaması hâlinde mahalle veya köy muhtarlıklarından alınacak, ilgili mülkiye amirine tasdik ettirilmiş ilmühabere istinat edileceği kurala bağlanmıştır.

46. Bütün bu hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden 7269 sayılı Kanun kapsamındaki hak sahibinin deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman ve benzeri afetlerde konutları yıkılan, yanan veya oturulamayacak derecede ağır hasar gören afetzede aileleri ifade ettiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede hak sahiplerine tanınan haklar ise 7269 sayılı Kanun'un 40. maddesinde gösterilen usul ve esaslara göre geri ödemek üzere devletten inşaat kredisi almak veya devlet tarafından afetzede aileler için yapılan veya yaptırılan konutlardan birini, bedeli Kanun'da belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde taksitler hâlinde ödenmek üzere almaktan ibarettir.

47. Hak sahibi olduğu tespit edilen kişiye konut yapılması durumunda 40. madde uyarınca, belirlenen borç bütünüyle ödenene kadar taşınmazın mülkiyeti Hazineye kalmakta; borç ödemesi tamamlandıktan sonra taşınmazın tapu kaydı hak sahibine devredilmektedir. Dolayısıyla hak sahibi olduğunun tespitiyle taşınmazın mülkiyeti kazanılmamakta, mülkiyetin iktisabı için borcun tamamının ödenmesi gerekmektedir. Buna göre somut olayda başvuru konusundaki mevcut bir mülkünün olduğundan söz edilemez. Bununla birlikte hak sahibi olduğu tespit edilerek kendisine konut yapılan kişinin ödemeleri tamamlaması koşuluyla konutun mülkiyetini kazanabileceği dikkate alındığında konutun mülkiyetini edinme yönünde "meşru bir beklenti"nin oluşup oluşmadığının tartışılması gerekir.

48. Konut yardımı yapılanlar yönünden hak sahipliğinin, konutun mülkiyetinin kazanılacağı yolunda meşru beklenti doğurabilmesi için kişinin hak sahipliği için aranan koşulları taşımaması gerekmektedir. Bu bağlamda, belirtilen afetler sonucunda konutun yıkılması, yanması ya da oturulamayacak derecede ağır hasar görmesi zorunludur. Bunun için de öncelikle afetten önce "oturulmaya elverişli bir konutun varlığı" şartı aranmaktadır. Danıştay kararlarına göre 7269 sayılı Kanun'un 29. maddesi uyarınca hak sahibi olunabilmesi için afet tarihi itibarıyla bu binaların ikamet etmeye elverişli bulunması, başka bir ifadeyle inşaat hâlinde olmaması icap etmektedir (bkz. §§ 28-30). Bu itibarla oturmaya elverişli olmayan ve henüz inşaat hâlinde olan konutların yıkılması, yanması ya da oturulamayacak derecede ağır hasar görmesi hâlinde 7269 sayılı Kanun kapsamında hak sahipliğinin doğması mümkün görülmemiştir.

49. Somut olayda başvuru tarihindeki yapı ruhsatı alınmış ancak yapı kullanma izni bulunmayan inşaatı 17/8/1999 tarihinde gerçekleşen Kocaeli ili Gölcük ilçesi merkezli depremde ağır hasar görmüştür. Başvurucunun talebi üzerine Komisyon tarafından 14/5/2000 tarihinde 7269 sayılı Kanun hükümleri uyarınca hak sahipliği kabul edilerek Yeniköy Kalıcı Konutları 4. Ada P2 Blok No: 3 adresinde bulunan konut başvuru sahibine tahsis edilmiştir. Ancak sonradan yapılan detaylı araştırmada başvuru sahibinin, yıkılan binanın deprem öncesi inşaat hâlinde olduğu gerekçesiyle 24/4/2007 tarihli işlemle hak sahipliği iptal edilmiştir. Başvuru sahibinden bu işleme karşı açılan dava Mahkemece reddedilmiştir. Mahkeme davada binanın inşaat hâlinde olduğunu tespit eden 10/9/1999 tarihli hasar tespit raporuna başvuru sahibinin herhangi bir itirazda bulunmadığı ve söz konusu yapıda oturduğunu ispatlayan fatura sunmadığı gerekçelerine dayanmıştır. Bu karar temyiz ve karar düzeltme denetimlerinden geçerek kesinleşmiştir.

50. Başvuru sahibi ise anılan yapının depremden önce tamamlandığını ve 7/5/1999 tarihinden itibaren bu binada oturmaya başladığını ileri sürmüş ve bunu ispatlamaya yönelik olarak muhtarlığa verdiği bir ilmühaber ile Belediye tarafından düzenlenen ve su aboneliğinin bulunduğunu gösteren tarihsiz bir belgeyi sunmuştur. Başvuru sahibi, bu iddiasını değinilen belgeleri de ekleyerek Mahkemece de öne sürmüştür. Mahkemece yapılan değerlendirme sonucu başvuru sahibinden sunulan belgeler, inşaatın deprem öncesinde tamamlandığını ispatlayacak yeterlikte görülmemiştir. Mahkeme, başvuru sahibinin binanın inşaat hâlinde olduğunu tespit eden 10/9/1999 tarihli hasar tespit raporuna herhangi bir itirazda bulunmamış olmasına özellikle vurgu yaparak bu sonuca ulaşmıştır.

51. Başvuru sahibinin afet sebebiyle konut sahibi olmanın koşullarına ilişkin bir itirazı bulunmamaktadır. Somut olayda ihtilaf konusu, başvuru sahibine ait taşınmaz üzerindeki binanın deprem öncesinde "oturulabilir vaziyette" olup olmadığına ilişkindir. İlgili mevzuata ve bu konudaki yerleşik Danıştay içtihatlarına göre başvuru sahibi, ancak binanın depremden önce "oturulabilir vaziyette" olması durumunda konut edinme hususunda hak sahibi olabilir. Başvuru sahibinin bu binada fiilen oturuyor olup olmaması ise önemli görülmemiştir. Başvuru sahibi, depremden önce bu binada ikamet ettiğini ileri sürmüş; kamu makamları ise binanın deprem öncesi inşaat hâlinde olduğundan oturulamaz nitelikte olduğu tespitiyle özellikle depremden hemen sonra düzenlenen 10/9/1999 tarihli hasar tespit raporuna dayanmışlardır. Başvuru sahibinin da itiraz etmediği belirtilen bu raporda, başvuru sahibine ait "enkaz" hâline geldiği tespit edilen binanın "yeni inşaat" olduğu belirtilmiştir. Öte yandan inşaatın ruhsata uygun olarak tamamlandığını gösteren yapı kullanma izin belgesi de bulunmamakla birlikte gerek idarenin gerekse de derece mahkemelerinin bunun üzerinde durmadıkları anlaşılmaktadır. Nitekim Mahkemece binanın fiilen oturulabilir vaziyette olup olmadığı araştırılmış; bunun için başvuru sahibinden depremden önce söz konusu binada oturduğunu gösteren elektrik, su ve doğal gaz tüketim faturalarını sunması istenmiş ancak faturaların depremde zayi olduğu gerekçesiyle sunulamayacağı başvuru sahibinden bildirilmiştir. Başvuru sahibinden sunulan diğer belgelerin (muhtarlığa verilen ilmühaber ve belediyeden alınan yazı) ise binanın oturulabilir vaziyette olduğunu kanıtlayacak düzeyde ispat gücünü haiz olmadığı değerlendirilerek bunlara itibar edilmemiştir.

52. Deprem gibi doğal afetlerden sonra elektrik, su ve doğal gaz faturalarının temininde ve ibrazında güçlükler yaşanabileceği hatta bazı durumlarda bunun imkânsız olabileceği açıktır. Ancak faturaların ibrazındaki güçlük ve imkânsızlıklar, başvuru sahibine düşen ispat külfetini ortadan kaldırmaz. Kaldı ki başvuru sahibi elektrik ve doğal gaz faturalarını veya emlak vergisi beyannamesini deprem nedeniyle sunmadığına ilişkin somut herhangi bir belge de ibraz edememiştir. Başvuru sahibinden sunulan diğer delillerin ispat gücünü haiz olup olmadığının takdiri ise derece mahkemelerine aittir. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru kapsamında derece mahkemelerinin maddi olay ve olgular ile delillerin

değerlendirilmesi hususundaki takdirini -bariz bir hata veya açık bir keyfilik olmadıkça- denetlemesi mümkün değildir. Somut olayda delillerin değerlendirilmesinde bariz bir takdir hatasının bulunmadığı ve başvuru konusunun itiraz etmediği hasar tespit raporuna dayalı olarak taşınmazın deprem öncesi "inşaat hâlinde" olduğundan "oturmaya elverişli konut vasfını" haiz olmadığı yolunda ulaşılan kanaatin keyfilik içermediği sonucuna ulaşılmaktadır.

53. Bu bağlamda belirtmek gerekir ki Anayasa'nın 35. maddesi soyut bir temele dayalı olarak mülkiyete erişmeyi ve mülkiyeti edinmeyi değil mülkiyet hakkını güvence altına almaktadır. Başvuru konusu olayda ise 7269 sayılı Kanun kapsamında hak sahibi olunabilmesi için zorunlu olan, deprem sonucu yıkılan veya ağır hasara uğrayan yapının depremden önce oturmaya elverişli olması koşulunu taşımadığı tespit edilen başvurucu; anılan Kanun kapsamında meşru bir beklentiye sahip olduğunu gösterir kanun hükmü, yerleşik bir yargısal içtihat veya idari uygulama ortaya koyamamıştır. Sonuç olarak Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamında başvuru konusunun mevcut bir mülkü bulunmadığı gibi somut olayda başvuru konusunun afet sebebiyle konut edinme hususunda yeterli bir hukuki temele dayalı meşru bir beklentisi de bulunmamaktadır.

54. Açıklanan gerekçeyle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Celal Mümtaz AKINCI ve Recai AKYEL bu görüşe katılmamışlardır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Celal Mümtaz AKINCI ve Recai AKYEL'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Kararın Kocaeli 1. İdare Mahkemesine (E.2007/1178, K.2011/518) GÖNDERİLMESİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 25/7/2017 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞI OY GEREKÇESİ

Bireysel başvuru istemine konu 15/5/1959 tarih ve 7269 sayılı Kanun kapsamında kabul edilen hak sahipliğinin iptali nedeniyle mülkiyet hakkının ihlâl edildiği iddiasına esas taşınmazın iki hissedarı mevcut olup; bu davada bireysel başvuru taşıyanın 203/340 payının maliki, diğer paydaş M.Ş. ise 137/340 payının malikidir. Paydaş M.Ş. nin aynı konuda Anayasa Mahkemesine yaptığı bireysel başvuru, 2. Bölüm'ün Başvuru No: 2014/4930, Karar Tarihi: 21.6.2017 tarih sayılı kararıyla kabul edilerek, Anayasa'nın 36. Maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlâl edildiğine ve kararın bir örneğinin adil yargılanma hakkının ihlâlünün sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kocaeli 1. İdare Mahkemesine gönderilmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Anılan kararın gerekçesinde de açıkça işaret edildiği üzere;

(1) 7269 sayılı Kanunun 29. maddesinin 1. fıkrasından da açıkça anlaşılacağı üzere, hak sahibi olunabilmesi için, yıkılan veya hasara uğrayan konutta oturulması yeterli olup, yapı kullanıma izin belgesinin alınmamış olmasının hak sahipliği bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Hatta, kararda belirtilen Danıştay kararlarında, fiilen oturma değil "oturulabilir nitelikte" olmanın dahi yeterli olduğuna vurgu yapılmaktadır.

(2) Dosya kapsamından, 1999 Körfez depreminde ilgili Belediye olan İhsaniye Belediyesi binasının da yıkıldığı ve tüm evrakların (elektrik, su abonelikleri vb.) zayi olduğu anlaşılmaktadır. Buna rağmen adı geçen Belediye, başvuru ile ilgili olarak düzenlediği evrakta su aboneliğinin olduğunu ve yapı kullanma izni alınmadan başvuru konutunda oturduğunu bildirmiş; ayrıca ilgili Mahalle Muhtarlığı da yazdığı resmi yazıda başvuru konutunun deprem öncesi anılan konutta oturmakta olduğunu belirtmiştir.

(3) Kocaeli 1. İdare Mahkemesi ara kararı ile başvurucudan deprem öncesine ait elektrik, su, telefon, doğalgaz abonelik belgelerini istemişse de; binlerce kişinin ölümüne yol açan ve bir mücbir sebep teşkil eden depremde anılan Belediye Binasının dahi yıkıldığı, keza bu meyanda başvurucunun konutunun'da tamamen yıkıldığı gerçeği karşısında, ispat külfetini bu denli zorlaştıran ve diğer resmi kurumların (yukarıda zikredilen Belediye ve Muhtarlık yazıları) başvurucu beyanlarını teyid eden belgelere itibar etmeyen Mahkeme kararının bariz takdir hatası ile malûl düştüğü çok açıktır.

(4) Öte yandan, Mahkemenin gerekçesinde işaret ettiği 10.9.1999 tarihli Hasar Tespit Raporu'nda başvurucunun imzası bulunmadığı gibi, "yeni inşaat" sonuçlu bu rapora rağmen Mahalli Hak Sahipliği İnceleme Komisyonu bu raporu başvurucu aleyhine bir belge olarak görmemiş ve 14.5.2000 tarihli kararı ile başvurucuya "hak sahibi" kabul etmiş ve kendisine bir konut tahsis etmiştir. Bu işlemin ardından başvurucu yeni konutuna geçmiş, bazı masraflar yapmış ve bu işlemin ardından yedi yıl geçtikten sonra, depremde yıkılan konutun "inşaat halinde olduğu" gerekçesiyle 24.7.2007 tarihinde başvurucunun hak sahipliği işlemi geri alınmıştır.

Yukarıda işaret edilen tüm bu olgular dikkate alındığında, depremden önce anılan konutta yapı kullanma izin belgesi almadan oturmakta olduğu açık olan başvurucu hakkında verilen yargı kararında tam aksi sonuca ulaşılmasının bariz takdir hatasına dayandığı görülmekle; 2. Bölümün emsal kararı doğrultusunda, Anayasanın 36. Maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlâl edildiğine karar verilmesi gerektiği kanaatine vardığımızdan, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Recai AKYEL